

Вистави за участю тіньового театру можуть зайняти певне місце у системі роботи старших дошкільників за умови:

- наявності і розвитку уявлень та інтересу дітей до тіньового театру;
- опанування дошкільниками правилами і прийомами показу тіньового театру;
- позитивного ставлення вихователя до ігор дітей у тіньовий театр.

Враховуючи актуальність та недостатню розробленість цієї проблеми, мета нашої роботи – ознайомлення старших дошкільників із формами тіньового театру та технікою показу театру тіней, розширення уявлення дітей про тіньовий театр.

Існують три форми тіньового театру: тіньовий театр на екрані; тіньовий театр за допомогою рук, або пальчиковий тіньовий театр; «живий» дитячий тіньовий театр.

Щоб залучити старших дошкільників до роботи у театрі тіней нами розроблено для апробації та впровадження до практичної роботи експериментальну програму гуртка «Чарівний тіньовий театр» для дітей старшого дошкільного віку, яка включала розширення уявлення дітей про тіньовий театр; розвиток артистичних здібностей, виконавських вмінь, театральних навичок; удосконалення звукової культури мовлення; створення умов для розвитку мистецько-творчої активності дітей. Під час участі у гуртку діти мали можливість спробувати себе у ролі безпосередніх учасників вистави (режисера, ляльководи), отримати задоволення від процесу підготовки та виступу у тіньовому театрі; вчилися працювати у колективі, поступово розвиваючи свої сценічні здібності, мовлення, пам'ять, увагу та уяву.

Така інтегрована робота активізувала пізнавальну діяльність і фантазію малят. Експериментальна програма занять гуртка «Чарівний тіньовий театр» для старших дошкільників є одним із варіантів організації роботи у цьому напрямі; до неї вихователі можуть внести зміни, доповнення відповідно до можливостей дітей та особливостей його проведення.

До характеристики готовності вихователя до цієї діяльності ми включаємо: усвідомлення важливості та необхідності театралізованої діяльності як важливого розвитку особистості дітей; наявність теоретичних знань про тіньовий театр і методичних знань про шляхи керівництва цією діяльністю; наявність практичних умінь, відповідних специфіці сценічного мистецтва. Усі ці питання вимагають подальших спеціальних досліджень.

Література

1. Артемова Л. В. Театр і гра : [навч. посіб.] / Артемова Л. В. – К.:Томіріс, 2002. – 286 с.
2. Березіна О. М. «Грайлик». Програма з організації театралізованої діяльності в дошкільному навчальному закладі / О. Березіна, О. Гніровська, Т. Линник. – Тернопіль: Мандрівець, 2014. – 56 с.
3. Караманенко Т. Ляльковий театр – дошкільникам / Т. Караманенко. – М.: Просвіта, 1969. – 144 с.
4. Творчий розвиток особистості засобами мистецтва: Навчально-методичний посібник / за ред., передмова Н. Г. Ничкало. – Чернівці : Зелена Буковина, 2011. – 280 с. – С. 157.

УДК 37.018.46:373.2

Макаренко С.І.

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри дошкільної освіти

РЕЗУЛЬТАТИ МОНІТОРИНГУ ЗАДОВОЛЕНОСТІ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ КУРСАМИ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ МАРІУПОЛЬСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

*Безграмотними у XXI столітті будуть не ті, хто не вміє читати і писати,
а ті, хто не вміє вчитися, розуміватися і переучуватися*

Е.Тоффлер

Гарантією якості й результативності нинішньої освітньої реформи в Україні є, передусім, теоретична підготовка, педагогічна та методична майстерність, рівень професіоналізму й постійне професійне зростання нового педагога – «агента змін», його здатність до неперервного інтелектуального, культурного й духовного розвитку впродовж життя шляхом формальної, неформальної та інформальної освіти. У таких умовах важливою ланкою в системі неперервної освіти стає дієве й ефективне підвищення кваліфікації, роль якого значно зростає у зв'язку з індивідуалізацією освітнього процесу та необхідністю раціонально й ефективно застосовувати нові форми, методи, технології розвитку, навчання та виховання.

Відповідно до Закону України «Про освіту», освіта дорослих є складовою освіти впродовж життя та спрямовується на реалізацію права кожної повнолітньої особи на неперервне навчання з урахуванням її особистісних потреб, пріоритетів суспільного розвитку та потреб економіки [1, п. 18.1]; а самовизначення і саморозвиток забезпечують формальна, неформальна та інформальна освіта [1, п. 18.2].

Невід'ємною складовою неперервного професійного розвитку педагогічних працівників є система підвищення кваліфікації, яка на сучасному етапі освітньої реформи кардинально оновлюється. Зокрема,

новим «Порядком підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників» обумовлено, що педагогічні працівники «... з урахуванням результатів самооцінки компетентностей і професійних потреб, змісту власної викладацької діяльності та/або посадових обов'язків самостійно обирають конкретні форми, види, напрями ... підвищення кваліфікації» [2, п. 7]. Тобто, підвищення кваліфікації стає не стільки обов'язком, скільки важливим мотиватором особистості до професійного та кар'єрного зростання.

Також відбувається диверсифікація форм і видів підвищення кваліфікації: навчання за програмами підвищення кваліфікації; стажування; участь у семінарах, практикумах, тренінгах, вебінарах, майстер-класах тощо [2, п. 6]. Здійснюється демонополізація системи післядипломної педагогічної освіти: «Особа має право на вільний вибір закладу освіти, установи, організації, іншого суб'єкта освітньої діяльності» [1, п. 18.4].

Одним із суб'єктів освітньої діяльності все активніше стає педагогічний університет з огляду на його забезпеченість високоосвіченими науково-педагогічними працівниками з різноманітних напрямів усіх галузей освіти, які ведуть глибокі системні наукові дослідження та володіють ефективною викладацькою діяльністю.

Метою даної роботи є узагальнення результатів моніторингу задоволеності педагогічних працівників дошкільної освіти курсами підвищення кваліфікації Маріупольського державного університету.

Дослідження проведене з працівницями галузі дошкільної освіти – учасницями курсів підвищення кваліфікації кафедри дошкільної освіти Маріупольського державного університету (МДУ). В опитуванні взяли участь понад 120 керівників та педагогічних працівників закладів дошкільної освіти.

Зокрема, глибоке усвідомлення педагогічними працівниками необхідності постійного самовдосконалення та неперервного навчання підтверджує отримана за результатами дослідження інформація щодо **мотивів підвищення кваліфікації**:

- прагнення відповідати сучасним вимогам освітньої реформи – 63 % (бажання «йти у ногу з часом» – 22 %, бажання самовдосконалення – 21 %, потреба у нових знаннях – 20 %);
- дотримання законодавства – 18 % (проходження курсів як умова атестації, сертифікації – 13 %; як вимога департаменту, управління або відділу освіти – 5 %);
- вибудовування індивідуальної освітньої траєкторії – 8 %;
- інше – 10 % (підвищення заробітної плати за результатами атестації – 4 %, кар'єрне зростання – 3 %, зустріч із колегами, яких давно не бачив – 2 %, «так роблять усі» – 1 %).

Як бачимо, більшість учасників опитування (71 %) умотивовані до підвищення власного професійного розвитку, а визначені ними мотиви стосуються якості освітньої діяльності. При цьому 21 % респондентів не достатньо розуміють особливе значення підвищення кваліфікації для їхнього професійного розвитку, і лише 8 % посилаються на можливість проєктування й реалізації індивідуальної освітньої траєкторії.

Опитування також засвідчило, що підвищення кваліфікації 95 % педагогічних працівників дошкільної освіти на базі Маріупольського державного університету **відповідає індивідуальним та освітнім потребам**, оскільки провідна роль у цьому належить їм самим (63 %) і фахівцям, які сприяють їхньому саморозвитку та професійному становленню (37 %). 5 % респондентів виявилось важко відповісти на це питання.

76% опитаних педагогічних працівників дошкільної освіти вважають, що **зміст** підвищення кваліфікації в МДУ відповідає їхнім індивідуальним освітнім потребам. Разом із тим зазначають, що хотіли б отримати більше інформації з таких питань: менеджмент сучасного закладу освіти (23 %), практична психологія – (16 %), інформаційно-комунікаційні технології (15 %), організація роботи з батьками (13 %), інноваційні освітні технології (12 %), реалізація наскрізного виховання (11 %), організація та планування роботи (10 %).

Серед варіативних навчальних тем найбільш популярними є такі: спілкування іноземною мовою (16 %); додаткові платні освітні послуги в дошкільному закладі (13 %); психологія організації взаємодії в колективі (9 %); пошук, опрацювання і використання різноманітних видів інформації (7 %).

Формат запропонованих курсів підвищення кваліфікації педагогічні працівники оцінюють схвально. Зокрема, перевагу надають науково-методичним і практичним семінарам, спецкурсам за місцем роботи (по 21 %), самоосвіті (15 %). Підвищення кваліфікації в дистанційному форматі обирають 13 % респондентів, за індивідуальною програмою – 12 %, очно-заочне – 9 %, у форматі стажування в закладі освіти – 5 %. 4 % опитаних «залишили б без змін той формат курсів, за яким навчалися дотепер».

Педагоги задовільно оцінюють **форми і методи проведення занять** на курсах підвищення кваліфікації, проте відчувають потребу в поглибленні їх інноваційності. Із метою пошуку більш сучасних й ефективних форм і методів, що мають задовольняти потреби сучасного педагогічного працівника та відповідати вимогам освітньої реформи, від респондентів було отримано такі дані:

- найкраще слухачі засвоюють навчальний матеріал у процесі практичних занять (19 %), майстер-класів (19 %), тренінгів (17 %), ділових та рольових ігор (11 %), моделювання ситуацій (9 %);

- найменш актуальними, на їх погляд, на сьогодні є семінарські заняття (5 %), проектне навчання (5 %), дискусії (4 %), лекції (4 %), кейс-стаді (4 %) та робота з джерелами (3 %).

Насамкінець, одним із найбільш актуальних є питання, наскільки педагогічні працівники дошкільної освіти **обізнані й готові до реалізації нововведень** щодо змісту і форм підвищення кваліфікації. Дослідження показало, що зі змістом нового «Порядку підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників» знайомі 83 % опитаних; не знайомі – 17 %.

Про відповідність свого підвищення кваліфікації новому «Порядку» замислюються 84 % респондентів (у інших 16 % таке питання не виникає), які вважають за необхідне обирати суб'єкт освітньої діяльності: за місцем проживання – 38 %, Маріупольський державний університет – 32 %, «ще не знаю» – 14 %, відомі заклади вищої освіти України – 10 %, онлайн-курси – 6 %.

За умов надання суб'єктом освітньої діяльності послуг, що максимально відповідають індивідуальним освітнім потребам, педагогічні працівники:

- готові витратити свій вільний від роботи час та підвищувати кваліфікацію у канікулярний період – 60,7 % (не готові – 34,9 %, важко відповісти – 4,4 %);
- готові підвищувати кваліфікацію у вихідні дні – 25,6 % (не готові – 67,7 %, важко відповісти – 6,7 %);
- готові вкладати у підвищення кваліфікації власні кошти – 47 % (не готові – 40 %, важко відповісти – 13 %).

Отже, узагальнені результати моніторингу задоволеності педагогічних працівників дошкільної освіти курсами підвищення кваліфікації Маріупольського державного університету свідчать про їх переважну відповідність запитам слухачів та про необхідність оновлення самоорганізованої, динамічної, проектно-орієнтованої системи неперервної освіти, що розвивається у випереджальному режимі на принципах свободи вибору та відповідальності за власний вибір і реалізацію індивідуальної траєкторії професійного розвитку.

Така система має забезпечити неперервне підвищення кваліфікації як засіб програмно-цільового фасилітаційного управління професійним розвитком та саморозвитком педагогічних працівників дошкільної освіти протягом усієї професійної діяльності.

Напрямок подальших розвідок вбачаємо в розробці питань неформальної освіти педагогів дошкільця.

Література

1. Закон України «Про освіту» [Електронний ресурс] : Відомості Верховної Ради (ВВР). – 2017. – № 38-39. – 380 с. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>. – Назва з екрана.
2. Порядок підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників // Деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників. Постанова Кабінету Міністрів України [Електронний ресурс] / Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/800-2019-%D0%BF>.

УДК 5.371(100)"/.../19"

Фунткіова О.О.

доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри дошкільної освіти

РЕФОРМУВАННЯ ЗАХІДНОЇ ОСВІТИ У ХІХ СТОЛІТТІ: ПЕДАГОГІЧНІ ПОГЛЯДИ

ХІХ століття містить великі зміни у реформуванні освіти, тому що громадянин держави створюється вихованням (Фрідріх Вільгельм III, Пруссія), освіта впливає на долю суспільства (Наполеон I), а школа забезпечує стабільність у суспільстві (Г. Спенсер).

Г. Спенсер був послідовником педагогічних ідей Ж-Ж. Руссо, а це означало, що зміст та методика навчання повинні відповідати основним етапам розумового розвитку дитини, тобто: навчати від простого до складного, від конкретного до абстрактного, від практики до теорії. Навчання дитини повинно збуджувати його інтерес до оточення, створювати умови для особистого сприймання і експериментування з природними об'єктами, що безпосередньо впливає на формування конкретно-емпіричних знань дитини.

Теза Просвітництва і Французької революції про корисну особистість була прийнята і осмислена в нових умовах. Так, наприклад, І. Г. Песталоцці стверджував, що "розумна школа" повинна навчати порядку, який необхідний для власного добробуту та добробуту близьких. Педагог А. Дістервег, виступаючи в Гамбурзькому парламенті, проголосив рівність дітей від народження і необхідність слідувати природі. Боротьба поглядів у суспільстві торкалася не тільки соціальної мети виховання, а й змістової ідеї навчання: як вчити та кого вчити, за якими принципами відбирати учнів до шкіл, чому і як навчати?

Згодом були запропоновані дві головні формули особистості: «практичний тип» учня для масової школи з утилітарною підготовкою до суспільного життя: потрібні люди, які знають свою практичну справу в суспільстві та добросовісно її виконують. Інший тип особистості-лідерів повинна готувати школа зі знаннями природничих, фізико-математичних, соціально-політичних та управлінських наук. К таким прихильникам цієї ідеї належать: Д. Бентам, Г. Спенсер в Англії; І. Ф. Герbart, В. Гумбольдт у Німеччині, О. Греар, В. Дюрюї у Франції.

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
НАУКИ ТА ОСВІТИ**

**Збірник матеріалів
XXII підсумкової науково-практичної конференції викладачів**

07 лютого 2020 року

*За загальною редакцією
члена-кореспондента НАПН України, доктора політичних наук, професора,
К.В. Балабанова*

Маріуполь – 2020

УДК 061.3(063)

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ НАУКИ ТА ОСВІТИ: Збірник матеріалів XXII підсумкової науково-практичної конференції викладачів МДУ / За заг. ред. К.В. Балабанова. – Маріуполь: МДУ, 2020. – 249 с.

Рекомендовано до друку та поширення через мережу Інтернет вченою радою Маріупольського державного університету (протокол № 6 від 26.02.2020)

Редакційна колегія:

Голова – Балабанов К.В., доктор політичних наук, професор

Члени редколегії: Булатова О.В., д.е.н., проф.; Безчотнікова С.В., д.філол.н., проф.; Задорожна-Княгницька Л.В., д. пед. н., доцент; Лисак В.Ф. д.і.н., проф.; Омельченко В.Я., д.е.н., проф.; Павленко О.Г., д.філол.н., доц.; Романцов В.М. д.і.н., проф.; Слющинський Б.В., д.соц.н., проф.; Толпежніков Р.О., д.е.н., доц.; Чентуков Ю.І., д.е.н., проф.; Шепітько С.В., к.філол.н., доц.

Збірник містить матеріали XXII підсумкової науково-практичної конференції викладачів МДУ, яка відбулася 07 лютого 2020 року в Маріупольському державному університеті.

У матеріалах висвітлені актуальні проблеми розвитку міжнародних відносин та зовнішньої політики, філософії та соціології, історії, економіки та менеджменту, права, літературознавства і культурології, філології, методики викладання, педагогіки та психології.

Видання адресоване науковцям, викладачам, аспірантам та студентам, а також усім, хто цікавиться сучасними проблемами науки та освіти.

Редакція не несе відповідальності за авторський стиль тез, опублікованих у збірнику.

<i>Кудлай В. О.</i> ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «КРИМІНАЛІСТИЧНЕ ДОКУМЕНТОЗНАВСТВО» В КОНТЕКСТІ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ 029 «ІНФОРМАЦІЙНА, БІБЛІОТЕЧНА ТА АРХІВНА СПРАВА», 081 «ПРАВО» ТА 293 «МІЖНАРОДНЕ ПРАВО».....	113
<i>Манякіна О. С.</i> ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ВИСТАВКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ	114
<i>Нікольченко Ю. М.</i> ОСОБЛИВОСТІ КУЛЬТУРИ ДАВНЬОГО КИТАЮ	116
<i>Сабадаш Ю. С.</i> ПРОБЛЕМА ТВОРЧОСТІ У КОНТЕКСТІ КУЛЬТУРОЛОГІЧНОГО АНАЛІЗУ	118
<i>Сивак О.А.</i> ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В МУЗИЦІ.....	119
<i>Янковський С. В.</i> ПОНЯТТЯ СОЦІОКУЛЬТУРНОГО СВІТУ ТА СОЦІОКУЛЬТУРНИХ СВІТІВ У НАУКОВОМУ ПОЛІ ГУМАНІТАРНОГО І СОЦІАЛЬНОГО ЗНАННЯ.....	120

СЕКЦІЯ АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФІЛОСОФІЇ ТА СОЦІОЛОГІЇ

<i>Іванов П. М.</i> УЯВЛЕННЯ ПРО ДУШУ В НАВЧАННІ ХОМИ АКВІНСЬКОГО	122
<i>Орехова С. Є.</i> ОРГАНІЗАЦІЙНА КУЛЬТУРА ЯК ФАКТОР МОТИВАЦІЇ ПЕРСОНАЛУ В СИСТЕМІ СОЦІАЛЬНО-ТРУДОВИХ ВІДНОСИН.....	123
<i>Пістелева Д. В.</i> СОЦІАЛЬНА ПРИРОДА МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ В СУЧАСНОМУ СВІТІ.....	125
<i>Романцова Н.І.</i> ГОЛОВНА СОЦІОЛОГІЧНА ПРАЦЯ М. ГРУШЕВСЬКОГО «ПОЧАТКИ ГРОМАДЯНСТВА (ГЕНЕТИЧНА СОЦІОЛОГІЯ)». ПРОБЛЕМА В СУЧАСНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ІСТОРІОГРАФІЇ.....	126
<i>Слющинський Б.В.</i> МІЖКУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ НАСЕЛЕННЯ ЯК ВІДОБРАЖЕННЯ ЙОГО КУЛЬТУРИ (ЕТНОСУ)	127
<i>Цибулько О. С.</i> ПРОБЛЕМА ДУХОВНИХ ОСНОВ ОСОБИСТОСТІ.....	129

СЕКЦІЯ

ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ У ГАЛУЗІ ЖУРНАЛІСТИКИ, РЕКЛАМИ ТА PR: КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД

<i>Андреева Н.В.</i> КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД У ПІДГОТОВЦІ РАДІОЖУРНАЛІСТІВ.....	131
<i>Белла М.В.</i> ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ У ГАЛУЗІ ЖУРНАЛІСТИКИ ТА PR.....	132
<i>Брадов В.В.</i> КОНТЕНТ МАС-МЕДІА В УМОВАХ ПОГЛИБЛЕННЯ ЇХ КОМЕРЦІАЛІЗАЦІЇ	133
<i>Вялкова І.О.</i> СТРУКТУРНО-ТИПОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ КАЛЕНДАРЯ ЯК ПЕРІОДИЧНОГО ВИДАННЯ.....	135
<i>Мельникова-Курганова О.С.</i> КУРС «ДИСИДЕНТСЬКІ КОМУНІКАЦІЇ ТА АЛЬТЕРНАТИВНІ МЕДІА»: ЗНАННЯ, НАВИЧКИ, КОМПЕТЕНЦІЇ.....	136
<i>Черепченко О.О.</i> ПРАКТИЧНЕ ВТІЛЕННЯ ТЕОРІЇ ВІДДЗЕРКАЛЕННЯ РОСІЙСЬКИМИ ОФІЦІЙНИМИ ІНСТИТУТАМИ ТА ЇХНІ ЦІЛІ	137
<i>Чижевич О.І.</i> СИСТЕМА ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ ЖУРНАЛІСТА.....	139

СЕКЦІЯ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ УКРАЇНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ

<i>Євмененко О.В.</i> ОБРАЗ КАТА У РОМАНІ Ю. ВИННИЧУКА «АПТЕКАР».....	141
<i>Мельничук І.В.</i> НЕОГОТИЗМ У ПОЕТИЧНІЙ ТВОРЧОСТІ ЮРІЯ ЛИПИ	142
<i>Мороз О.А.</i> СТАТУС ІМЕННИКОВОГО СУФІКСА -ЩИК (-ЧИК) У СУЧАСНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ.....	143
<i>Нікольченко М.В.</i> ДЕЯКІ АСПЕКТИ ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ І ПРИЙОМІВ НАВЧАННЯ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ	145

СЕКЦІЯ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

<i>Андреева М.Ф.</i> ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ДО РОБОТИ В ІНКЛЮЗИВНІЙ ГРУПІ ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ.....	147
<i>Березіна О.О.</i> ГРА ТА ПРАШКА ЯК ВАЖЛИВИЙ ЗАСІБ РОЗВИВАЛЬНОГО ПРОСТОРУ	148
<i>Брежнев О.Г.</i> ЕМОЦІЙНИЙ СКЛАДНИК ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО РОЗВИТКУ ДОШКІЛЬНИКІВ	150
<i>Бухало О.Л.</i> ЗНАЧЕННЯ ЕМОЦІЙНО-РОЗВИВАЛЬНОГО СЕРЕДОВИЩА ЗДО У ФОРМУВАННІ ОСОБИСТОСТІ ДОШКІЛЬНИКА.....	151
<i>Демидова Ю.О.</i> РОЗВИТОК САМОСТІЙНОСТІ ЯК БАЗОВОЇ ЯКОСТІ ОСОБИСТОСТІ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	153
<i>Макаренко Л.В., Щербак К.І.</i> ТЕАТР ТІНЕЙ ЯК ЗАСІБ ЕСТЕТИЧНОГО ВИХОВАННЯ СТАРШИХ ДОШКІЛЬНИКІВ.....	154
<i>Макаренко С.І.</i> РЕЗУЛЬТАТИ МОНІТОРИНГУ ЗАДОВОЛЕНОСТІ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ КУРСАМИ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ МАРІУПОЛЬСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ.....	155
<i>Фунтікова О.О.</i> РЕФОРМУВАННЯ ЗАХІДНОЇ ОСВІТИ У ХІХ СТОЛІТТІ: ПЕДАГОГІЧНІ ПОГЛЯДИ.....	157
<i>Яйленко В.Ф.</i> ПРОБЛЕМА ФОРМУВАННЯ МОРАЛЬНОЇ СВІДОМОСТІ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ В СУЧАСНІЙ НАУЦІ І ПРАКТИЦІ	159